

Aan
de gemeenteraad

Datum 20 december 2022
Zaaknummer 2022-0200937
Betreft Stand van zaken mantelzorgbeleid 2022

Vergadering van
Portefeuillehouder: Chris van Benschop
Begrotingsprogramma Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht
Kernteam/Opgave: Stad - Zorg & Ondersteuning
Auteur: Linda Huizer-den Dikken
E-mail: Im.huizer-den.dikken@dordrecht.nl
Verantwoordelijke: Linda Huizer-den Dikken
Openbaar: Ja

Raadsinformatiebrief

Hoe zijn de bevoegdheden rond dit onderwerp verdeeld?

De gemeenteraad heeft een kaderstellende en controlerende functie. Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid.

Wat is de aanleiding om deze informatie kenbaar te maken?

Op 23 april 2019 heeft de raad ingestemd met het voorgestelde mantelzorgbeleid beschreven in het raadsvoorstel "Ondersteuning Dordtse mantelzorgers 2019-2022". Er is afgesproken de raad jaarlijks te informeren over de stand van zaken. Met deze brief stellen wij u op de hoogte van de laatste ontwikkelingen en kijken wij vooruit naar de ontwikkelingen die voor 2023 op de agenda staan.

Op dit moment zijn er in het sociaal domein verschillende beleidsplannen met een eigen tijdspanne. Het mantelzorgbeleid loopt tot en met 2022. Het Wmo beleidsplan loopt één jaar langer door, tot en met 2023. Dit is hét moment om een integraal beleidsplan sociaal domein op te stellen. Hierbij nemen we het huidige beleid als uitgangspunt en ligt de nadruk vooral op het maken van integrale verbindingen en het ontschotten van beleid. Besluitvorming van het integrale beleidsplan en de integrale verordening sociaal domein staat gepland voor juni/juli 2023. Conform raadsvoorstel zaaknummer 2022-0155681 verlengen we het huidige mantelzorgbeleid tot het integraal beleidsplan sociaal domein, met daarin het mantelzorgprogramma, is vastgesteld door uw raad.

Vanuit het mantelzorgbeleid is de afgelopen vier jaren een stevige basis neergezet van waaruit mantelzorgers ondersteunt, gewaardeerd en (tijdig) verlicht worden (bijlage 1; overzicht voorzieningen/ ontwikkelingen mantelzorgbeleid 2019-2022). Door de stabiele basis zijn we in staat om flexibel en voorwaardenscheppend mee te bewegen met actuele ontwikkelingen die vragen om snelle en adequate ondersteuning voor mantelzorgers.

Mantelzorgers vangen zich niet in leeftijd, doelgroep of achtergrond waardoor een integrale blik binnen het sociaal domein en daarbuiten over de wetten (Jeugdwet, WMO, ZVW, WLZ) heen recht doet aan het verstevigen van de positie van mantelzorgers in de samenleving. De basis dient dan ook als uitgangspunt om verder verbinding te leggen en het mantelzorgprogramma stevig in te bedden in het integraal beleidsplan sociaal domein.

Wat is de te delen informatie?

De afgelopen jaren is eens ter meer zichtbaar geworden welke onmisbare plek mantelzorgers innemen in onze samenleving. Tijdens de lockdowns waren zorgvragers vooral aangewezen op hun mantelzorger. Met het toenemend aantal ouderen die langer thuis blijven neemt de complexiteit in de thuissituatie toe en is een goed samenspel tussen mantelzorgers, professionals en informele zorg noodzakelijk om verantwoorde zorg en ondersteuning te kunnen blijven geven. Voor een gezonde zorgbalans moeten mantelzorgers kunnen bouwen op hun netwerk. De tekorten in zorgpersoneel en schaarste in beschikbare vrijwilligers noopt tot creativiteit om de ondersteuning aan mantelzorgers te kunnen blijven garanderen.

In 2022 is doorontwikkeld op respijtzorgvoorzieningen om mantelzorgers snel en adequaat te kunnen ontlasten en hen een adempauze te geven om de zorg vol te kunnen houden. Daarnaast is actief ingezet op het opleiden van professionals en vrijwilligers om hen in staat te stellen het samenspel met mantelzorgers goed vorm te geven. De huidige waardering is geëvalueerd en aangevuld met ideeën aangedragen door mantelzorgers.

Hieronder volgt een korte uiteenzetting van de belangrijkste ontwikkelingen.

Ondersteunen

We hebben in 2022 een grote groep mantelzorgers kunnen ondersteunen bij vragen en het bieden van psychosociale ondersteuning. Er staan vrijwillige regelmaatjes klaar voor mantelzorgers om te ondersteunen bij praktische regelzaken. De mantelzorgconsulent met aandachtsgebied respijtzorg begeleidt bij het inzetten van passende respijtzorg. In 2022 zien we een verschuiving van individuele ondersteuningsvragen van mantelzorgers naar het meedenken met professionals om de respijtpuzzel te leggen met mantelzorgers. Dit past binnen de integrale beweging van het overwegend ondersteunen van mantelzorgers naar het in staat stellen van professionals om het samenspel met de mantelzorger goed vorm te geven.

De mantelzorgklankbordgroep

De mantelzorgklankbordgroep bestaat uit 8-10 mantelzorgers. Zij geven gevraagd en ongevraagd advies om de behoeften van mantelzorgers in beeld te krijgen. We nemen de input mee in de ontwikkeling van nieuw beleid. Dit jaar is de klankbordgroep driemaal bijeen gekomen, met thema's: evaluatie beleidsplan mantelzorg en de invulling van de waardering van mantelzorgers.

Bewustwordingscampagne

De lokale bewustwordingscampagne 'Daar zorg ik voor' was in het voorjaar van 2021 op verschillende plekken in de stad en via de media zichtbaar. In 2022 heeft de campagne een vervolg gekregen gericht op het thema respijtzorg. De respijtzorgfilm is in 2022 gelanceerd door doorlopende uitzendingen op RTV Dordrecht en uitingen op social media. In de film komen 3 mantelzorgers aan het woord die vertellen wat het inzetten van vervangende mantelzorg voor hen heeft opgeleverd. Ook vertellen de mantelzorgconsulenten met aandachtsgebied respijtzorg wat zij kunnen betekenen in het leggen van de respijtpuzzel. In 2023 zal het ontwikkelde beeldmateriaal ondersteunend worden ingezet voor mantelzorgers.

Zorg voor jezelf

In 2022 zijn activiteiten aangeboden in het teken van 'zorg voor jezelf'. Met zorg voor jezelf richten we ons op preventie, in de breedste zin van het woord. De activiteiten zijn bedoeld om mantelzorgers handvatten te geven om te leren omgaan met hun zorgsituatie en het (terug) vinden van de zorgbalans.

Drie verschillende vormen van zorg voor jezelf staan centraal:

- De adempauze: dit is een aanbod van workshops en cursussen, gericht op ontspanningsmomenten met een leereffect speciaal voor mantelzorgers. Een workshop of een cursus duurt meestal 2 uur of een dagdeel en kan eenmalig zijn of een reeks van een aantal weken.
- De Zorg voor jezelf bijeenkomst: eenmaal per jaar wordt er een bijeenkomst georganiseerd op een mooie locatie, waar mantelzorgers workshops kunnen volgen gericht op herstel en voorkoming van overbelasting.
- Zorg voor jezelf weekend: In 2022 konden de eerder geplande mantelzorgvakantie (bedoeld voor mantelzorgers die een hoog risico hebben op overbelasting of ertegenaan zitten) plaatsvinden. Twee groepen van 3 deelnemers hebben deelgenomen.

De activiteiten zijn alleen bedoeld voor mantelzorgers zodat zij letterlijk uit de zorgsituatie kunnen stappen. Voor de zorgvrager kan vervangende mantelzorg aan huis worden ingezet om deelname te kunnen faciliteren.

In de periode maart tot en met november hebben we verschillende cursussen/ activiteiten georganiseerd en 1 zorg voor jezelf bijeenkomst. Met het Zorg voor jezelf aanbod hebben we in 2022 minimaal 176 mantelzorgers bereikt. De reacties op het aanbod zijn erg positief. Eind december staat een evaluatie gepland met MEE Mantelzorg. Het aanbod wordt geëvalueerd aan de hand van het beoogde preventieve karakter om mantelzorgers in balans te houden.

Wijkanalyse ondersteuning mantelzorgers

Vanuit de eerste lijn hebben verschillende functies een taak in het signaleren en ondersteunen van mantelzorgers. Het is voor mantelzorgers vaak niet duidelijk bij wie zij nu voor hun vragen terecht kunnen. Om een integrale domein overstijgende samenwerking te bevorderen voert onderzoeksbureau Ecorys een wijkanalyse In Dordrecht uit, bestaande uit deskresearch en interviews met wijkverpleegkundigen, sociaal makelaars, onafhankelijke cliëntondersteuners, wijkteamleden en consulenten mantelzorg. De uitkomst volgt in Q1 2023 en zal input bieden voor het opstellen van het mantelzorgprogramma binnen het integraal beleidsplan.

Verlichten

In 2021 hebben we uitvoering gegeven aan twee pilots in het kader van respijtzorg. In 2022 zijn de respijtzorgvoorzieningen opgenomen in het reguliere aanbod voor mantelzorgers vanuit de algemene voorzieningen.

Vervangende mantelzorg aan huis

Vervangende mantelzorg aan huis is een manier om de mantelzorgtaken tijdelijk over te nemen om overbelasting te voorkomen, dan wel af te wenden. De gemeente vergoedt 48 uur vervangende mantelzorg per jaar. De ondersteuning wordt ingericht op basis van de behoeften van de mantelzorger en kan overdag, 's nachts, op weekdays en in het weekend worden geboden.

In de periode januari tot en met november 2022 is vanuit ZorgMies in totaal 2631 uur ondersteuning geboden in 74 mantelzorgsituaties. Vanuit Mantelaar is in totaal 1216 uur ondersteuning aangeboden in 48 mantelzorgsituaties. Mantelzorgers (of zorgvragers) die een aanvullende zorgverzekering hebben kunnen afhankelijk van de zorgverzekeraar beroep doen op respijtzorg van de Mantelaar. Voor 60 mantelzorger of cliënten (of combinatie) heeft de Mantelaar andere financieringsvormen (met name zorgverzekeraars) aan weten te boren. Binnen deze groep zijn 422 bezoeken afgelegd. Met een totaal van 2346,5 uur. We zien dat het toenemende gebruik zich ook in 2022 heeft voortgezet. De voorziening wordt voornamelijk ingezet bij mantelzorgers die zorgen voor een naaste met dementie.

In het najaar 2022 ontvingen we concrete signalen van het schoolmaatschappelijk werk, afdeling jeugd en de WMO adviesraad Jeugd en WMO, dat er behoefte is bij ouders van zorg intensieve kinderen om gebruik te kunnen maken van laagdrempelige inzet van aanwezigheidszorg in de thuissituatie. Er vinden onderzoekende gesprekken plaats om in 2023 een impuls te geven aan vervangende mantelzorg aan huis voor ouders met zorg intensieve kinderen.

Naast de gebruikscijfers, monitoren we ook de tevredenheid en het effect op mantelzorgers en hun naasten. Uit het definitieve onderzoeksrapport van het Onderzoekscentrum Drechtsteden, blijkt dat mantelzorgers zeer tevreden zijn met de voorziening. Ze waarderen de voorziening met het rapportcijfer 8,5. Ook de persoon aan wie mantelzorg verleend wordt, is (volgens de mantelzorger) tevreden met de ontvangen zorg. Mantelzorgers noemen onder andere de communicatie en snelle start (zonder indicatieaanvraag) van de ondersteuning als positieve punten.

Logeerszorg

We bieden in samenwerking met het Parkhuis, locatie Parkstaete, gepland logeren aan voor Dordtse inwoners met beginnende geheugenklachten en/ of dementie. Het biedt mantelzorgers de mogelijkheid mantelzorgtaken tijdelijk en volledig over te dragen in een veilige en passende omgeving. Het logeren vindt plaats op daadwerkelijk gebruik en achteraf financiering.

De coronapandemie heeft in de eerste maanden van 2022 remmend gewerkt. Parkstaete is hard getroffen door de pandemie waardoor mantelzorgers mogelijk terughoudend zijn in het gebruik maken van logeren. Tot en met oktober 2022 hebben er 4 logeermomenten plaatsgevonden. Voor de doorontwikkeling van logeerszorg is verbinding gelegd met het Verwijspunt 078.

Verwijspunt 078 is ontstaan uit een samenwerking van zeven verpleeg-, verzorgingshuizen en thuiszorginstellingen uit de regio Drechtsteden. Zij realiseren tijdige en juiste plaatsingen voor diverse vormen van kortdurende én langdurige zorg. Bijvoorbeeld: Eerstelijnsverblijf, geriatrische revalidatiezorg, crisisplaatsing Wet Langdurige Zorg en respijtzorg. In 2022 heeft er op verwijzing van het Verwijspunt 078 een gepland logeermoment plaatsgevonden vanuit de algemene voorziening logeren.

In 2023 zetten we in op intensievere domein overstijgende samenwerking en betrekken we als centrumgemeente andere gemeenten in de Drechtsteden om krachten te bundelen.

Helpmijzorgen.nl

Helpmijzorgen.nl is een online platform waar het respijtzorgaanbod in Dordrecht laagdrempelig en overzichtelijk wordt aangeboden. De site richt zich op mantelzorgers en professionals. Vanuit het platform kan ook contact worden opgenomen voor ondersteuning bij het maken van een keuze. Deze ondersteuning wordt geboden door de respijtconsulenten van MEE. Sinds de livegang in oktober 2019 zien we het bezoekersaantal gestaag stijgen.

Mantelzorgparkeren

De mantelzorg-parkeerregelingen zijn op 2 januari 2020 gestart en ook in 2022 zien we dat hier goed gebruik van wordt gemaakt. Mantelzorgers kunnen een tegemoetkoming in de parkeerkosten ontvangen wanneer:

- de mantelzorger zorgt voor iemand die woont in gereguleerd gebied betaald parkeren;
- de mantelzorger de zorgvrager naar het Albert Schweitzer ziekenhuis moet brengen voor een ziekenhuisbezoek en moet parkeren op het Gezondheidspark.

Parkeren op het Gezondheidspark is gekoppeld aan de Dordtpas. Er wordt goed gebruik gemaakt van de regeling. Tot en met september 2022 zijn er 5586 transacties gedaan door mantelzorgers voor een totaalbedrag van €11.172,00

Binnen het gereguleerd parkeergebied is geen koppeling met de Dordtpas mogelijk. Mantelzorgers die voor deze regeling in aanmerking willen komen vragen dit apart bij de gemeente aan. Tot en met september 2022 zijn er 5775 transacties geweest voor een totaalbedrag van €9.765,00.

Waarderen

De Dordtpas voor mantelzorgers

Sinds 1 januari 2020 bieden we mantelzorgers de Dordtpas aan met daarop een tegoed van €75,- als individuele mantelzorgwaardering. Door mantelzorgers binnen de individuele waardering als doelgroep op te nemen in de Dordtpas kunnen mantelzorgers naast een vrij te besteden tegoed gebruik maken van tal van kortingen en uitjes die mee blijven doen mogelijk maken. En ook hier creëert het bewustwording bij partners van de Dordtpas om mantelzorgers te waarderen voor de belangrijke taken die zij voor hun naaste en de samenleving doen.

In 2022 is er incidenteel een aanvullend tegoed van €25,- opgezet als extra blijk van waardering voor de zorg die zij ook in deze moeilijke periode zijn blijven bieden aan hun naasten. Het jaar 2022 is afgesloten met 2171 Dordtpas-mantelzorgers. Dit is een stijging van 14% ten opzichte van vorig jaar.

In 2022 is er een Evaluatie Dordtpas <https://raad.dordrecht.nl/Vergaderingen/Gemeenteraad-Dordrecht-1/2022/31-mei/14:00/Raadsinformatiebrief-Evaluatie-Dordtpas-Raadsinformatiebrief> uitgevoerd. Van de ondervraagde mantelzorgers blijkt dat 93% de Dordtpas met tegoed mantelzorg een goede vorm van waardering vindt.

Quotes van ondervraagde mantelzorgers:

"Ongelooflijk hoeveel je er mee kunt doen, ik voel met echt gewaardeerd"

"Vooral de gezamenlijk uitjes zijn erg leuk, in de bus kom je tot een heel ander gesprek met andere mantelzorgers"

De dag van de mantelzorg

Ieder jaar zetten we mantelzorgers rondom de dag van de mantelzorg in het zonnetje. Na het succes van voorgaande jaren zijn er in 2022 1000 mantelzorgers en hun zorgvrager getraakteerd op een High Tea aan huis. Rondom de dag van de mantelzorg bieden we mantelzorgers een Dordtse verwenweek met tal van activiteiten aan, georganiseerd door maatschappelijke partners en ondernemers uit de stad.

Hoe verder na deze raadsinformatiebrief?

We informeren u nauwgezet over het proces om te komen tot een integraal beleidsplan sociaal domein, waar het mantelzorgprogramma onderdeel van uitmaakt.

Welke kosten zijn verbonden aan het proces?

De kosten voor 2022 zijn gedekt uit het begrotingsprogramma sociaal en zorgzaam Dordrecht. Daarnaast zijn de kosten voor het mantelzorgparkeren gedekt vanuit de parkeerexploitatie in het begrotingsprogramma bereikbaarheid Dordrecht. Dit is bij de begrotingsbehandeling in oktober 2018 vastgesteld.

Wat zijn de belangrijkste gerelateerde besluiten?

Raadsinformatiebrief Evaluatie Dordtpas - Raadsinformatiebrief;
Proces integraal beleidsplan sociaal domein - Raadsvoorstel;

Wat zijn de belangrijkste gerelateerde besluiten?

2022-0155681: Raadsvoorstel proces integraal beleidsplan sociaal domein, besluit 08-10-2022

2022-003115: Evaluatie Dordtpas

Het college van Burgemeester en Wethouders

secretaris

burgemeester